

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ja Suomen ortodoksisen kirkon väliset kuudennet teologiset neuvottelut 1999

TIEDONANTO

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ja Suomen ortodoksisen kirkon valtuuskuntien väliset kuudennet teologiset neuvottelut pidettiin 19.-20.4.1999 Joensuun ortodoksisen seurakunnan suojissa.

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon valtuuskunnan johtajana oli Mikkelin piispa Voitto Huotari ja jäseninä teologisten asiain sihtööri Juhani Forsberg, tuomiorovasti Matti Järveläinen, teol. toht. Hannu T. Kamppuri, professori Eeva Martikainen ja teol. toht. Antti Raunio.

Suomen ortodoksisen kirkon valtuuskunnan johtajana oli arkkipiispa Johannes ja jäseninä olivat metropoliitta Ambrosius, rovasti Olavi Merras, pastori Heikki Huttunen ja pastori Jarmo Hakkarainen.

Tarkkailijoina neuvotteluissa olivat isä Zdzislaw Huber katolisesta kirkosta Suomessa ja Suomen ekumeenisesta neuvostosta pääsihtööri Jan Edström (bapt.).

Sihteeristön muodostivat arkkipiispan sihtööri Kimmo Kallinen ja kirkollishallituksen tiedottaja Kari M. Ranttilä.

Neuvottelujen avajaisissa puhuivat piispa Huotari ja arkkipiispa Johannes. Piispa Huotari sanoi avauspuheenvuorossaan, että ortodoksien ja luterilaisten kohtaaminen Suomessa on vaikuttanut molempien kirkkojen käytännön elämään. Luterilais-ortodoksinen ekumeenisuus on osa itäsuomalaista identiteettiä; se antaa tälle seudulle persoonallisen ilmeen, jollaisen vahvistuminen on ensiarvoista etsiessämme paikkaa kansainvälistyvässä Euroopassa.

Arkkipiispa Johannes totesi, että eräs näiden neuvottelujen tärkeä merkitys on siinä luottamuksen ja keskinäisen avoimuuden ilmapiirissä, jossa molempien kirkkojen edustajat ovat voineet ja voivat kohdata maassamme.

Neuvottelujen avajaishartaudessa muistettiin yhteisessä rukouksessa Heinolan linja-autoturman uhreja ja heidän omaisiaan. Palvelus toimitettiin Pyhän Nikolaoksen kirkossa. Ehtoopalvelukseen osallistuttiin ortodoksisen seminaarin Pyhän Johannes Teologin kirkossa. Toisen neuvottelupäivän aamuna vietettiin rukoushetki luterilaisen perinteen mukaan.

Sakramentit ja pyhät toimitukset

Ensimmäisen neuvottelupäivän aiheena oli Sakramentit ja pyhät toimitukset. Aiheesta alustivat teol. toht. Juhani Forsberg ja rovasti Olavi Merras.

Esitelmissä ja niitä seuranneessa keskustelussa todettiin, että molempien kirkkojen käsityksen mukaan sakramentit ja pyhät toimitukset ovat olennaisia kirkon elämälle. Olennaista on kuitenkin, että sakramentit ja pyhät toimitukset kuuluvat pelastuksen ja pyhityksen prosessiin, jota ortodoksisessa kirkossa tarkastellaan jumalallistumis (theosis) -käsitteen avulla ja luterilaisessa kirkossa uskossa reaalisesti läsnäolevan Kristuksen kannalta.

Sakramentit ja pyhät toimitukset perustuvat Jumalan Sanaan. Luterilaiset korostavat, että Kristus on asettanut sakramentit ja että Jumalan sanan lupausten ja sakramentin keskinäinen yhteys on olennainen. Ortodoksit korostavat tässä yhteydessä käsitystä kirkosta mysteeriona, sakramenttina, jonka syvin ilmaus on eukaristia. Ortodoksisen käsityksen mukaan sakramentit ovat Kristuksen tai hänen kirkon kautta asettamia.

Kirkot - maailman toivo

Toisen neuvottelupäivän aiheena oli Kirkot - maailman toivo. Aiheesta alustivat Oulun metropoliitta Ambrosius ja teol.toht. Antti Raunio.

Luterilaisen alustuksen mukaan nykyisin koettua toivottomuutta ja rohkeuden puutetta tutkitaessa esiin ovat nousseet vieraantumisen, voimattomuuden ja syrjäytymisen ilmiöt. Vieraantuminen merkitsee yksiöiden irtautumista yhteisistä tavoitteista ja päämääristä sekä niitä toteuttavista yhteisöistä ja instituutioista. Tämän ilmiön kääntöpuoli on keskittyminen omiin yksilöllisiin tavoitteisiin ja kääntyminen omaan lähipiiriin. Voimattomuuden tunnetta aiheuttaa kokemus omien vaikutusmahdollisuuksien vähenemisestä ja häviämisestä. Ihmiset kokevat olevansa heitä suurempien voimien armoilla. Kärsivällistä toivoa ja odottamista, omien tarpeiden tyydyttämisen lykkäämistä, joka ottaisi toisetkin huomioon, ei useinkaan arvosteta eikä ehkä enää edes tunneta.

Ihmiskunnan toivo paremmista ajoista, suuremmasta yhteiskunnallisesta oikeudenmukaisuudesta, kansojen välisestä rauhasta ja koko luomakunnan hyvinvoinnista ovat luonnollinen ja välttämätön osa inhimillistä elämää. Ne eivät ole kristillisen, Jumalaan suuntautuvan toivon vastaisia eivätkä sen kannalta toisarvoisia tai yhdentekeviä. Ne sisältyvät kristilliseen toivoon ja niihin kohdistuvan toivon tulee näkyä pyrkimyksinä ja ponnisteluina niiden toteutumiseksi. Kristuksen kirkko tahtoo ottaa maailman hädän ja onnettomuuden omakseen ja toimia sen kanssa niin kuin oman hätänsä ja onnettomuutensa. Samalla se paljastaa maailmassa Kristuksen rakkauden, vanhurskauden, rauhan, puhtauden ja vapauden.

Ortodoksisen alustuksen mukaan ehtoollisen vietto on kirkon elämän ehdoton sydän. Ihmisen tehtävä ja kutsumus on tuoda Jumalan eteen pyhitettäväksi itsensä, koko luomakunta ja kaikki olevainen. Katumus on paluuta yksityisyydestä ja itseriitaisuudesta eukaristisen yhteisön sisäpuolelle. Eukaristinen yhteisö rukoilee paitsi sielujen pelastuksen puolesta, myös ruumiin ja sielun pyhitystä ja suotuisia ilmoja, runsaita maan hedelmiä ja rauhallisia aikoja. Jo tämä elämä ja sen aineellinen todellisuus voivat synergiassa ihmisen hengellisen ponnistelun ja Jumalan armovoiman kesken kirkastua. Leipä ja viini ehtoollisessa on esimakua koko luomakunnan muuttumisesta ja kirkastumisesta tämän maailmanajan lopulla.

Kristillisessä uskossa on jännite historian ja Jumalan valtakunnan välillä. Se ei ole dualismia vaan kaipausta muodon muutokseen, kirkastumiseen. Kuluva aika on haurasta ja siinä vaikuttaa myös paha, mutta Kristuksen pelastava ja pyhittävä työ on siinä läsnä. Sen kohtaamme ainutkertaisella tavalla kirkossa, joka on Kristuksen ruumis. Tässä mielessä kirkko on maailman toivo.

Kirkon ja sen jäsenten tehtävä on työ maailman kirkastumiseksi liturgia liturgian jälkeen. Se on vuorisaarnan etiikan toteuttamista, enemmän kuin esimerkiksi nykyajan hyvinvointivaltio edellyttää, jakamista joka ulottuu olemassaolon ytimeen.

Käydyssä keskustelussa todettiin, että yhteistä on kristillinen usko Jumalaan luojana. Se merkitsee, että alkuperäistä hyvää on läsnä ihmisessä Jumalan kuvana ja luomakunnassa Jumalan tekona. Mikä on kirkon oman hengellisen rakentumisen suhde sen todistus- ja palvelutehtävään maailmassa onko kirkon julistuksessa triumfalismin vai politisoitumisen vaara? Kirkoilla on sanoma iankaikkisuuden läsnäolosta, toivosta jolla on merkitystä tämän hetken ihmiselle.

Neuvottelujen jatkaminen

Neuvotteluja päätettiin jatkaa vuonna 2001. Seuraavien neuvottelujen aiheiksi sovittiin Kirkon ykseyden edellytykset ja Kirkon diakoninen tehtävä yhteiskuntaelämässä.